

Tre år efter handledarpiloten- hur har WILMER verktyget fungerat?

Gymnasieringen Vi7 deltog i den av Utbildnings-och kulturministeriet finansierade nationella Handledningspiloten under åren 2011-13. Ett resultat av utvecklingsarbetet var ett elektroniskt verktyg för studiehandledningen. Verktöget togs i bruk i alla 7 gymnasier och fick namnet Wilmer. Under våren 2016 har en enkät besvarats av 251 studeranden, samt alla studiehandledare och några grupphandledare för att utvärdera om Wilmer används och om studerande och handledare upplever att de har nytta av verktyget. Under våren har verktyget även uppdaterats enligt studiehandledarnas önskemål.

Bakgrund

Under åren 2011- 2013 finansierade Undervisnings-och kulturministeriet 12 st pilotprojekt i syfte att utveckla gymnasiets studiehandledning och gymnasiets kontakt till tredje stadiet och arbetslivet för att stöda gymnasiestuderandes övergång till fortsatt utbildning och ett framtida yrkesliv. Handledningspiloten kom till genom Undervisnings-och kulturministeriets dåvarande arbetsgrupp för utveckling av gymnasieutbildningen.

Gymnasieringen Vi7 i Vasaregionen var det enda helt svenskspråkiga projektet. I gymnasieringen Vi7 ingår Korsholms gymnasium, Vörå samgymnasium-idrottsgymnasium, Vasa gymnasium, Vasa övningsskolas gymnasium, gymnasiet i Petalax, Närpes gymnasium och Kristinestads gymnasium. Skribenten av denna artikel fungerade som projektledare för Vi7 piloten.

Handledningspiloten följdes och utvärderades av Ramboll Management Consulting Oy, som gav sin slutrapport till undervisnings-och kulturministeriet ([Ramboll Management Consulting Oy 2012](#))

Elektroniskt verktyg för planering

Undervisnings-och kulturministeriet ställde fem mål med handledningspiloten. Ett av målen; att skapa ett elektroniskt verktyg för den studerandes plan för sina studier och sin fortsatta utbildning prioriterades i ett tidigt skede inom Vi7. Tanken var att studerande genom att mera systematiskt planera för sina fortsatta studier skulle utveckla en målmedvetenhet och därmed snabbare och klarare väg mot ett framtida yrke. Den plan som utarbetades inom gymnasieringen Vi7 fick namnet **Wilmer** och togs genast i bruk i alla 7 gymnasierna.

Wilmer-verktyget är en elektronisk blankett som gjordes i administrationsverktyget Primus och syns för de studerande i Wilma. Den gjordes i två delar; Wilmer 1, som behandlar den studerandes självkännedom och Wilmer 2, som består av plan för nuvarande studier och studentexamen, samt plan för fortsatta studier.

Bild 1. Exempel ur Wilmer 2

3. Jag & studentexamen:

Studentexamen: Minst 4 prov ingår i studentexamen. Modersmålet är gemensamt för alla. Man har rätt att skriva ett ämne när man har avslutat minst de obligatoriska kurserna, i de frivilliga språken bör man ha avslutat minst 3 kurser. Minst 2/3 av alla kurser bör vara godkända. Se detaljer i skolans studieguide.

Mina planer för studentskrivningarna; hur många ämnen, vilka ämnen, målsättningar:

Planerade studentexamensämnen (OBS! Detta är en PLAN) Obligatorisk/Valbart Skriver när?

+ Lägg till rad

När planerar du att bli student? Skriv våren eller hösten + årtal:

Förberedelser inför studentexamen (t.ex. bidragsförklaring):

Nedan ser du de ämnen du har anmält att du skriver i studentexamen. Dessa uppgifter går inte att ändra.

Examinandkategori	Examensämne	Obligatorisk/Valbart	Vitsord	Skrivningstid
01 ordinarie examinand	SI Biologi	Obligatorisk	----	v12
01 ordinarie examinand	CA Finska, lång (andra inhemska språket)	Obligatorisk	----	v12
01 ordinarie examinand	FA Franska, lång	Valbart	----	v12
01 ordinarie examinand	O Modersmål, svenska	Obligatorisk	----	v12
01 ordinarie examinand	PS Psykologi	Obligatorisk	----	v12
01 ordinarie examinand	SA Tyska, lång	Valbart	----	v12
----	FF Filosofi	----	----	----

Antal anmälda ämnen 7

Mina anteckningar:

[Studentexamen i Finland](#) [Äktenskap](#) [Äktenskap](#)

4. Jag & framtiden

Processen "komma-fram-til-vad-du-vill" pågår hela tiden. Du utvecklas, får nya idéer och insikter. Här kan du fylla i efter hand som idéerna kom. dina anteckningar och låt gamla anteckningar stå kvar om du ändrar. Det kan vara viktigt för din process att se hur du har tänkt tidigare. Du kan naturligtvis ändra många gånger, men låt inte rutorna stå tomma.

Mitt drömjobb (kan vara flera):

Ämnen i gymnasiet som är speciellt viktiga med tanke på den bransch som intresserar mig:

Wilmer är de studerandes egna plan och de ska själva fylla i fälten. Under studiehandledarsamtal eller grupphandledarsamtal används verktyget som grund för diskussion.

Redan under 2012, när skolorna hade tagit Wilmer-verktyget i bruk, upplevde studiehandledarna att de studerande var mera förberedda inför handledningssamtalet. "Man behöver inte börja från noll", var en kommentar från studiehandledare.

Handledningspilotens effekt nationellt

Handledningspilotens resultat syns i gymnasiets kommande nya läroplan. Studiehandledningen fick en till obligatorisk kurs, läroplanen ska innehålla en plan för handledningen och den betonar alla lärares handledningsansvar. Enligt nya läroplanen ska varje studerande planera sin studier och framtid.

"Som stöd för gymnasiestudierna och övergången till fortsatta studier och arbetslivet ska den studerande utarbeta en individuell plan som innehåller en studieplan, en plan för studentexamen samt en plan för fortsatta studier och yrkeskarriär. Den studerande ska uppdatera sina planer med stöd av handledarna vid läroanstalten." ([Grunderna för gymnasiets läroplan, 2015,](#))

I den nya läroplanen betonas gymnasiets kontakt till tredje stadiet och till arbetslivet, vilket också var fokusområden i handledningspiloten.

Vad säger de studerande?

I den nationella handledningspilotens slutrapport, som Ramboll Management Consulting Oy gav till Undervisnings- och kulturministeriet år 2012, konstaterades att de elektroniska planer som utarbetades behöver utvärderas efter en tid. Wilmer har nu funnits snart fyra läsår i de sju Vi7gymnasierna. I maj 2016 skickades uppföljande enkäter till både studerande, studiehandledare och grupphandledare. Syftet med enkäten till studerande var att ta reda på

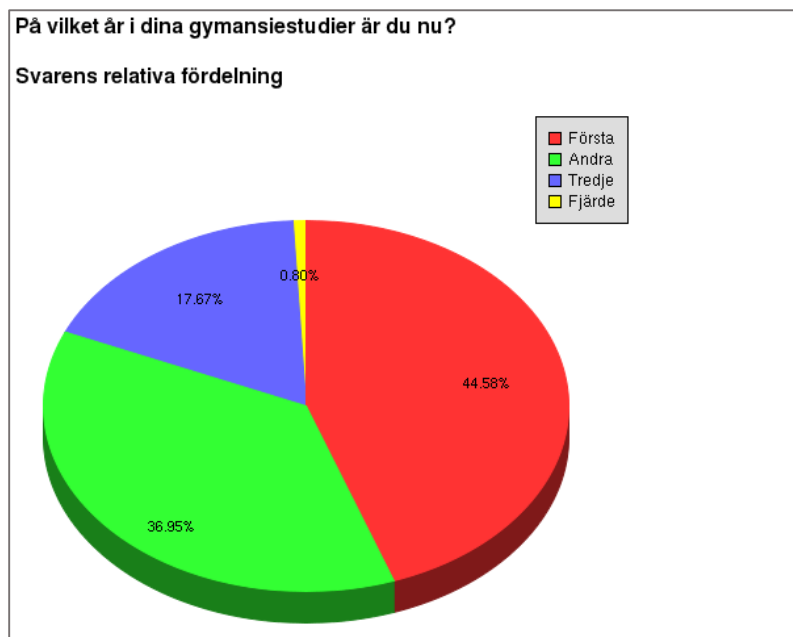
- a) introduceras WILMER-verktyget för dem?
- b) använder de studerande verktyget?
- c) upplever de att verktyget är till nytta för dem?

Studiehandledarna (6 st) och några grupphandledare (7 st) svarade på motsvarande frågor så att svaren kunde jämföras.

251 st studerande svarade på enkäten. De studerande fördelade sig inte exakt i proportion till de 7 gymnasiernas storlek sinsemellan, vilket påverkar resultaten en aning genom att gymnasierna trots allt använder verktyget på lite olika sätt. Grupphandledare använder inte idag verktyget i alla gymnasier och studiehandledningen är även organiserad på lite olika sätt i gymnasierna vad beträffar lektioner i klass, perioder etc.

Eftersom enkäten skickades ut i maj kan man anta att abiturienterna inte har svarat speciellt flitigt. Respondenterna fördelade sig per årskurs enligt följande:

Bild 2. Respondenternas fördelning per studieår i gymnasiet.

Är WILMER bekant för dig som verktyg för självkännedom och för att planera dina studier och din framtid?

Wilmer- verktyget är bekant för 71,85 % av de studerande som svarade. 6 st. studerande säger att de aldrig har hört talas om Wilmer, trots att de senare svarar att det är studiehandledaren som har introducerat Wilmer. Studiehandledarnas svar på frågan om de brukar introducera Wilmer för första årets studerande är 100% svar ja och att det sker genom att de studerande får pröva på i skolan. Också alla grupphandledare som har svarat säger att de eller studiehandledaren introducerar Wilmer för ettorna, men här säger två grupphandledare att de endast berättar om Wilmer (och alltså inte låter studerande testa).

25,63 % av svarande studerande säger att de har hört talas om Wilmer, men inte använt verktyget. Som orsak anges att man tycker det är onödigt eller att man inte vet vad Wilmer ska användas till. Några känner inget behov eller intresse och 4 st har helt enkelt inte orkat.

Studiehandledarna uppger till 100% att studeranden förväntas skriva i Wilmer. Av de studerande säger 74,29% att de har skrivit i Wilmer 1 (den del som handlar om självkännedom) och 74,18% säger att de har skrivit i Wilmer 2 (den del som handlar om gymnasiestudierna och fortsatta studier).

En studiehandledare undrar om de studerande verkligen minns att verktyget heter Wilmer? En "branding" av verktyget i början av studierna skulle vara viktig för att etablera arbetssättet.

Har det varit till nytta för dig att skriva i Wilmer?

Den kanske mest intressanta frågan är huruvida de studerande ser någon nytta med verktyget.

Här svarar 72,76% Nej, vilket måste betraktas som en oväntat hög andel. Kommentarererna från de som svarar Nej kan grupperas i

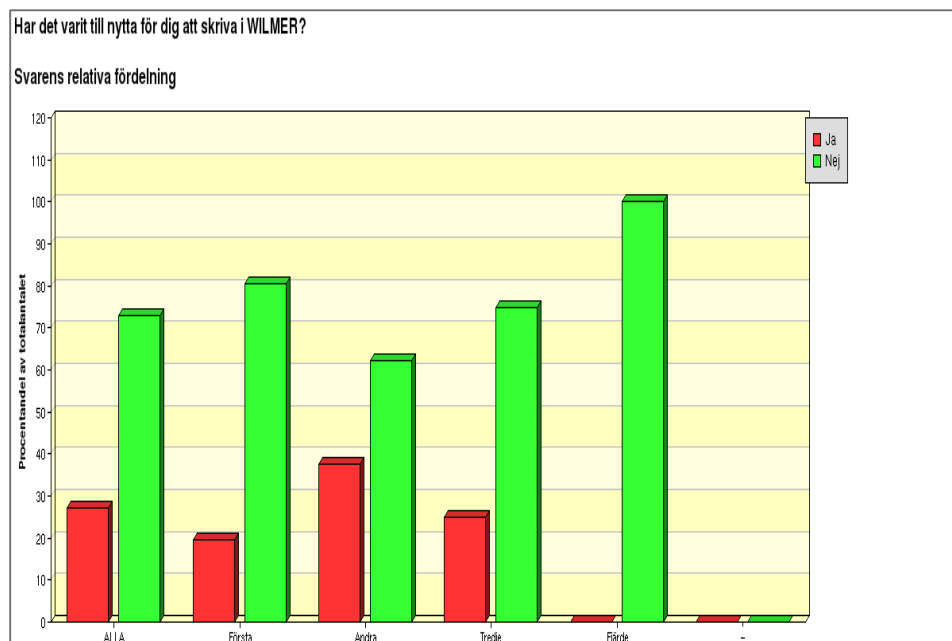
- *Ser ingen nytta eller mening*
- *Har inte haft nån betydelse för mina studier eller val*
- *Jag visste redan innan jag fyllde i*
- *Jag har inte använt Wilmer tillräckligt mycket för att se nyttan*

Bland de 27,24% som svarar Ja på frågan om det har varit till nytta kan kommentarererna grupperas enligt:

- *Man får en översikt eller helhet, lättare att förstå*
- *Det har varit till nytta i studier och kursval*
- *Bra för studentexamensplaneringen*
- *Man tänker bättre, man blir mera målmedveten*
- *Bra att studiehandledaren vet*

Ja-svaren ökar trots allt en aning för de studerande som befinner sig på studieår två i gymnasiet.

Bild 3: Korstabell mellan frågorna "Har det varit till nytta för dig att skriva i Wilmer" och På vilket år i gymnasiet är du".

Alla studiehandledarna upplever att de studerande har nytta av att skriva i Wilmer och kommenterar:

- Handledningsloggen är bra, men svårt att få de studerande att fylla i. De kommer inte ihåg.
- Om Wilmer har fyllts i regelbundet brukar de studerande på trean tycka att det är roligt att se sin process. Ofta vill de studerande visa sin studentexamensplan.
- Absolut! De får möjlighet att fundera och reflektera och samtidigt följa sin egen process, förutsatt att de låter allting stå kvar och daterar det de skrivit. Tycker att Wilmer är ett mycket bra verktyg bara det används!
- Den allra största nyttan av Wilmer är handledningsloggen som jag ser som en kvalitetssäkring av handledningsprocessen. Det är också fint att se att grupphandledare använder Wilmer under sina utvecklingssamtal, jag upplever det som ett stöd och ett samarbete.
- Bra att få dokumenterat hur studierna framskrider och studentplaneringen + handledningssamtalen i loggen.
- Det är bra att studerande har tänkt färdigt då de kommer, då kan man diskutera vidare därifrån och måste inte börja från början.

Grupphandledarna kommenterar på samma fråga:

- Fungerar utmärkt som diskussionsunderlag. Öppnar för fortsatta funderingar Lättare att minnas vad som diskuterats föregående gång
- Det är vårt främsta verktyg i utvecklingssamtalen

Det verkar som att handledarna ser nyttan men inte riktigt de studerande. Wilmer skulle alltså vara mera ett verktyg för handledaren än ett verktyg som synliggör den handleddas utvecklingsprocess. Utmaningen- och målsättningen är att få verktyget att fungera båda vägarna.

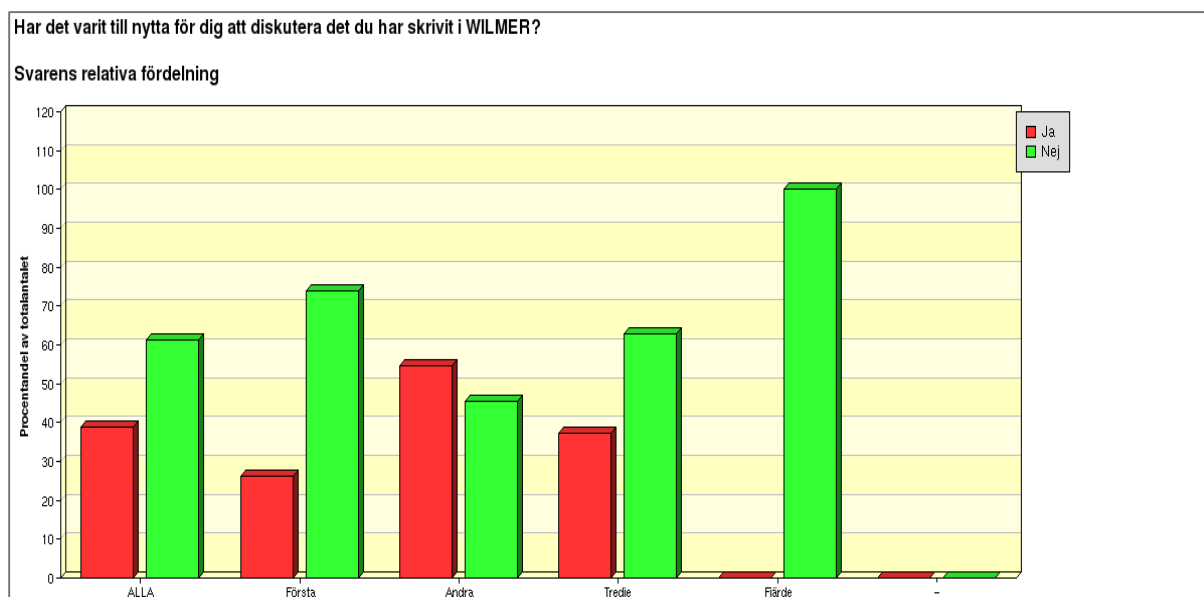
Har du diskuterat det du har skrivit med någon annan?

Oroväckande är att 40,65% av de studerande svarar att de aldrig har diskuterat vad de skrivit med någon annan. Studiehandledarna säger att de diskuterar med de studerande i handledningssituation, men tiden är knapp. Man är tvungen att koncentrera sig på kursval, studentexamen och ansökningsförfanden. Eftersom nästan 45 % av de studerande som har svarat går första året i gymnasiet är det också möjligt att de inte har hunnit så långt i sin gymnasiegång att de har diskuterat just Wilmer med sin studiehandledare. En kontroll i svaren

visar faktiskt att majoriteten av de svarande som går andra året i gymnasiet har svarat Ja på frågan om de har diskuterat det de har skrivit med någon.

På frågan **Har det varit till nytta för dig att diskutera det du har skrivit i Wilmer** ser man också att lite över 60% av alla studerande har svarat Nej, medan när man ser på studerande på olika studieår svarar ungefär 55% av de som går andra året i gymnasiet Ja, det har varit till nytta att diskutera.

Bild 4: Korstabell mellan frågorna Har det varit till nytta för dig att diskutera det du har skrivit i Wilmer och På vilket år i dina gymnasiestudier är du nu.

Bland de som har svarat Ja, det har varit till nytta att diskutera det jag har skrivit kan kommentarerna grupperas i:

- *Man får råd och hjälp*
- *Man får feedback, bra att höra en annans åsikt*
- *Man får klarare tankare/bredare bild*

Det verkar alltså som att ettorna i gymnasiet inte har hunnit se nyttan med att planera sina studier och sin framtid, eller så är fälten i Wilmer helt enkelt irrelevanta för dem. De flesta studiehandledare börjar med Wilmer 1 på första året (den del som handlar om vad man motiveras av, styrkor, livspusslet). Några studiehandledare ifrågasätter faktiskt Wilmer 1. Det är möjligt att gymnasiets första års studerande har elevhandledningen från åk. 9 i så färskt minne

att detta endast upplevs som en tråkig upprepning. Kanske kunde denna del omformas så att den skulle innehålla en självuppskattning av handledningsbehovet i stället?

I enkäten frågades även *Hur väl tycker du att du känner till dina egna styrkor/svagheter och hur du bäst lär dig*. På båda dessa frågor svara majoriteten av de studerande "Bra" eller "Mycket bra". Däremot på frågorna *Hur väl känner du till vilka kurser du har nytta av med tanke på framtiden* och *Vet du vad du ska göra efter gymnasiet* och *Vad du ska studera efter gymnasiet* svarar majoriteten "Ganska svagt". Detta tyder på att handledningsbehovet trots allt ligger kring studierna hellre än självkännedom, men detta borde undersökas närmare.

Wilmer 2.0

Våren 2016 gick vi i Vi7 gymnasierna igenom verktyget Wilmer för att ta bort fält som har visat sig onödiga och lägga till fält som kommer att behövas i och med den nya läroplanen. Utgångspunkten i denna revidering har varit studiehandledarnas upplevelser och erfarenheter av hur de olika fälten i verktyget har fungerat.

Vi har sammanfogat Wilmer 1 och Wilmer 2 till en enda plan. Studiehandledarna upplevde att planen var för lång och att det är obekvämt att klicka mellan två olika. Vi har även raderat fält som sällan används. Frågan är om vi borde revidera självkännedomsdelen ännu mera?

I Wilmer-verktyget ingår även en handledningslogg, där det är meningen att den studerande ska bokföra sina handledningssamtal, både de individuella och de som sker i grupp. Denna logg diskuterades länge i utvecklingsskedet och förhoppningarna att denna verkligen skulle fungera var egentligen ganska små.

I uppdateringen visade det sig att studiehandledarna ville utöka denna logg. Den upplevs som en kvalitetssäkring och ett bevis på att handledning sker, även när studerande inte alla gånger inser att det är handledning de är med om. Nu har vi utökat loggen med separata loggar för studiehandledarsamtal, för grupphandledarsamtal, för studiebesök och inspirationstillfällen, för arbetslivsorientering och för utbyte/studier utomlands och i hemlandet. Tanken med dessa loggar är även att de ska motsvara innehållet i den nya obligatoriska kursen i studiehandledning i gymnasiets nya läroplan.

I ursprungliga Wilmer fanns även en CV. Denna har vi nu döpt om till *Mina samlade erfarenheter*. Den består som tidigare av en logg för arbetserfarenheter men vi har även utökat med ett fält för övriga kompetenser. Igen är tanken att innehållet i Wilmer ska motsvara läroplanens innehåll för studiehandledning. Fältet för språkkunskaper är tills vidare oförändrat. Här bedömer den studerande själv sina språkkunskaper i tal och skrift. Språklärarna i gymnasierna har önskat att detta fält skulle anpassas till de internationella språknivåerna. De önskar också kunna synliggöra lärandeprocessen på något sätt, något som vi måste fundera vidare på hur man kunde lösa.

Fortsatt utveckling

Rogers et.al (2008) pekar på samband mellan organisatoriska färdigheter och framgång i karriärutveckling. Samvetsgranna och öppna personer, samt personer med hög grad av målmedvetenhet är mer benägna att engagera sig i sin karriärplanering. Rogers et al menar att handledare (och föräldrar) kan hjälpa ungdomar i deras karriärutveckling genom att uppmuntra dem att hitta strategier för tidshantering och målsättning. Sambandet mellan ett proaktivt förhållningssätt och framtida karriärframgång stöds även i studier av Seibert, Cran & Kraimer (1999).

Precis som handledningen är en process är utvecklingsarbete också en process. När vi nu även har studerandes upplevelser samlade behöver vi diskutera på vilket sätt vi ännu bättre kunde synliggöra nyttan med att lära sig att planera. Svaren i denna undersökning pekar mot att det är av avgörande betydelse om man får diskutera det man själv har skrivit. Om man blir lämnad ensam med sitt verktyg och sina planer verkar de förlora sin betydelse. I gymnasiets nya läroplan betonas att handledningen är allas ansvar. Följande steg i utvecklingen av Wilmer bör nog vara att uppmuntra alla grupphandledare att använda verktyget.

Referenser:

Rogers, Mary E. Creed, Peter A. Glendon, Ian A. (2008). [The role of personality in adolescent career planning and exploration: A social cognitive perspective](#). Journal of Vocational Behaviour, Vol. 73, Issue 1, 132-142.

Seibert, Scott E. Crant, J. Michael. Kraimer, Maria L. (1999). Proactive Personality and Career Success. Journal of Applied Psychology, Vol. 84, No 3, 416-427.

Ramboll Management Consulting Oy (2012). [Loppuraportti lukion opinto-ohjauksen pilottihankkeiden kehittävä arviointi](#).

Grunderna för gymnasiets läroplan 2015